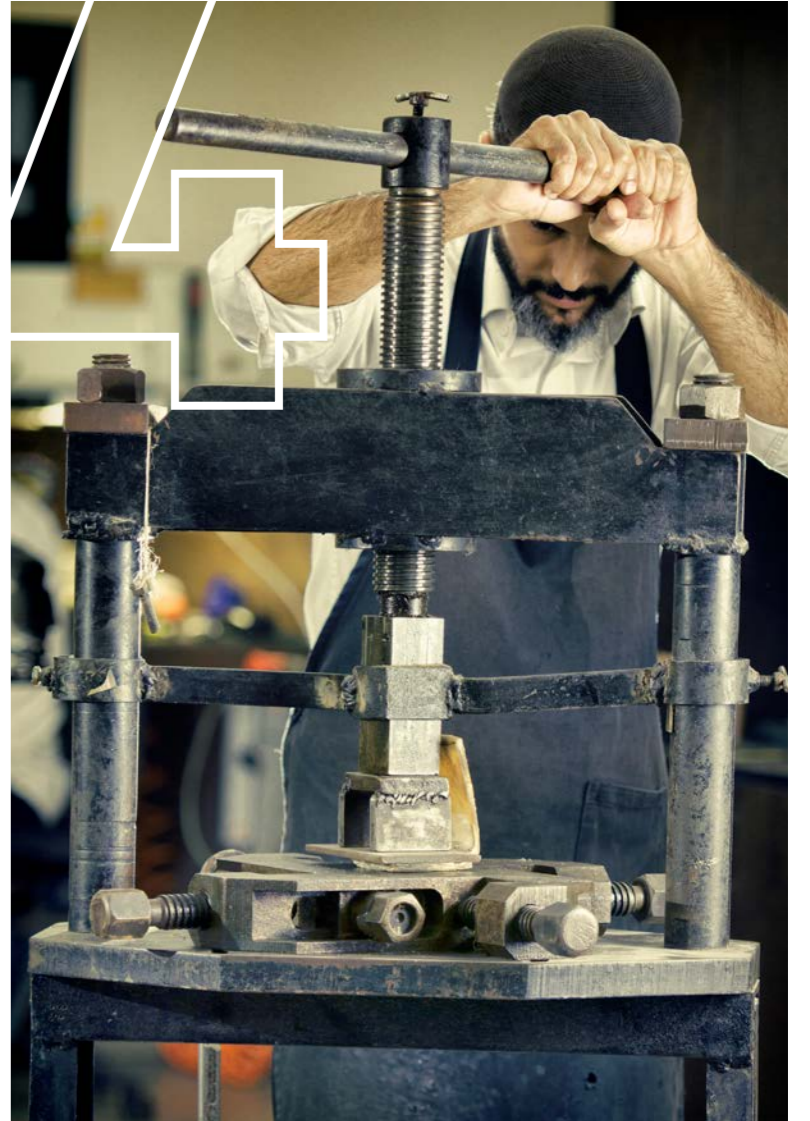

מהי דעת הראשונים בדין תפילין חרוצות?

תפילין של ראש גדולות פי שלש מתפילין של יד.

באגדות החורבן (גיטין נ"ז נ"ח) איתא - "אמר רבה בר רב חנה אמר ר יוחנן ארבעים סאה קצוצי (הכוונה לבתים הנקראים קציצות) תפילין נמצאו בראשי הרוגי ביתר רבי ינאי ברבי ישמעאל אמר שלש קופות של ארבעים סאה . במתניתא תנא ארבעים קופות של שלש שלש סאין ולא פליגי הא דרישא (של ראש) והא דדרעא (של יד)". דברים נוראיים.

אך הדברים טעונים ביאור מדוע נמצאו תפילין של ראש בכמות גדולה פי שלש מתפילין של יד? ומפרש רש"י "דפוס של ראש מתוך שצריך לחלק הבתים ולהיות רווח ביניהם וקבועין על מושב אחד הוצרך המושב להיות רחב והוי על אחד שלשה שבזרוע". ומפורש בדברי רש"י שצריך להיות רווח בין הבתים. לא מצאנו בראשונים מי שיחלוק על פרוש רש"י בזה והוא כמעט כגמרא מפורשת המעידה על האופן והצורה של מצוות התפילין שנהגה בדורות הקדמונים תקופת בית שני.

צא ולמד כמה נשתנתה מסורת עשיית התפילין מימי אבותינו לימינו אנו (וכע"ז) תמצא שהרא"ש אע"פ שאינו מחייב נתינת חוט ומשיחה בין הבתים מ"מ מעיד על מנהג העולם לתת חוט בין הבתים ולעומת זאת הגאון חיד"א כמה מאות שנים אחרי מעיד על מנהג העולם שלא לתת חוט בין הבתים

למרות שבשו"ע כבר נפסק שצריך לעשות כן.

הר"י מלוניל מנחות ל"ד (המיוחס לנמו"ק) בספר תיקון תפילין (בעמוד מ"ו נ"ח וקפ"ב) וכן משמעות ראשונים רבים עיין במרדכי (הל"ק י"א) ובאור זרוע (תקנ"ז) ספר התרומה ועוד ראשונים.

והנה מרן הבית יוסף סימן ל"ד העתיק דברי הנימו"ק הנ"ל - שעולה מדבריו שעניין חוט ומשיחה בין הבתים הוא כדי ליצור רווח קטן בין הבתים ובהמשך דבריו כתב לישב דברי רש"י שם במנחות כדברי הנימוק"י, ומשמע שכך היא דעתו של הבית יוסף באופן עשיית החריץ.

והנה הגר"א מווילנא העיד עליו תלמידו הגדול הגר"ח מוולוז'ין שהיה רואה אחד עם תפילין של ראש מדובקות היה אומר לו למה תניח תפילין של יד על ראשך? ומן הסתם היו התפילין עם חריצים כמו שנהוג היום שהרי לכו"ע בעי חריץ ניכר. ויש לשאול מהיכן ידע הגר"א שהם מדובקים? שמא היו פרודים ורק צמודים כמו שיש מעושי הבתים שעושים כיום. ועל כן צריך לאמר שבזמן הגר"א לא היתה אפשרות להצמיד כל כך את הבתים בלי דבק ואם כן תפילין דהגר"א היו חרוצות. וכן העיד הגר"ש וואזנר זצ"ל שראה תפילין של הגר"א והיו נראות פרודות ממש ולא כמו שהיה נהוג בחו"ל.

5

מה דעת גדולי הדור לגבי תפילין חרוצות?

הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע

תפילין של הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע היו נראות הבתים של ראש פרודות ממש כנזכר באות חיים ושלום לאדמו"ר ממונקטאש

הגרי"ז מבריסק זצ"ל

מוסרים בשם הגרי"ז מבריסק שצריך הפסק אוויר וכן היה בתפילין שלו עדות הר"א מורגנשטרן מאנסי נ"ד

הגרש"ז אורבך זצ"ל והגרי"ש אלישיב זצ"ל

אמרו שאף שא"צ אוויר בין הבתים אבל ודאי שאם יש אוויר ביניהם עדיפא טפי שניכרת פרידתם להדיא (עדות הגרא"מ הנ"ל)

רבי חיים ויטל בשם האר"י הקדוש

ומורי ציווה לעשות התפילין שיהיו החריצים עמוקים עד המעברתא ויהיו נפרדים הארבעה בתים ושיעבירו את הגידין בשעת התפירה מעבר לעבר ספר 'פרי עץ חיים' שער התפילין פרק י'

הגר"מ שטרנבוך שליט"א ראב"ד העדה החרדית שליט"א

כתב שמקפיד בתפיליו שיהיו פתוחות שאפשר תמיד להעביר חוט ומשיחה

לחומר נוסף ניתן לפנות למכון "קסת הסופר" המפעל המקורי של תפילין חרוצות
לפרטים: 03-9031308